

MISSZIÓI LAPOK.

Evangélikus egyházi, bel- és külmissziói havi folyóirat.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Scholtz Ödön, evangélikus lelkész,

Ágfalva (Sopronmegye),

kihez a lap szellemi és anyagi részét illető összes közlemények küldendők.

Előfizetési ár egész évre 5 korona.

Egyes szám ára 50 fillér.

Hirdetések egyezség szerint számíttatnak.

Ez az a kenyér, mely a mennyből szállott alá, hogy kiki egyék belőle és meg ne haljon. Ján. 6, 50.

Ismeretes az étel nagy jelentősége az ember életére. Evés nélkül nincsen élet. De mióta az ember a paradicsom tiltott fájának gyümölcséből evett, azóta minden földi étel csak a halálnak testét táplálja benne. S így van ez a lelki étellel is. Minden *ami alulról jön*, a legszebb művészet, a legbölcsebb tudomány, szintén csak a halálnak emberét táplálja bennünk. Az a kenyér, amely a bennünk lévő örökkévaló embert táplálja, s amely nekünk az örökéletre szolgáló étel, máshonnan, — *az égből való*. Ha ez a kenyérünk nem volna, úgy az érte való vágy és éhség elgyötörne. Jézus amaz élő kenyér, mely a mennyből szállott alá. Maga mondja: „A ki eszi az én testemet és issza az én véretem, örök élete van annak.“ E szavaknál nemcsak az urvacsorára gondol az Ur. Hiszen akkor azok, akikhez szólott meg nem érthették volna, mert akkor az urvacsorát még el nem rendelte volt. A benne való hit, a mennyből alá szállott kenyér élvezése. „Valaki él és *hiszen én bennem*, soha meg nem hal.“ (Ján. 11, 26.) — Hiszed-e ezt?

1893-ban egy gazdag és fiatal de béna nő Baden-Baden híres gyógyforrásánál keresett gyógyulást. Baja már javulófélben volt, midőn egy sétakocsizás alkalmával a megvadult lovak felborították kocsiját s szegényt halálos sérüléssel vitték otthonába. Az orvos kijelentette neki, hogy most már semmi remény sincsen felgyógyulásához. Erre a még csak 30 éves, életvidám nő elszonyodva így kiáltott fel: „Nem ismer a tudomány semmiféle szert, amely használna? Bármibe kerülne is, szívesen megfizetném,

„csak ne kelljen meghalnom!“ „A tudomány nem ismer ilyen szert“, — felelt az orvos, aki hívő keresztény volt, — „de a hit igen!“ „S mi az a szer?“ kérdezte a nő. „Jézus, aki így szól; Én vagyok a feltámadás és az élet; aki hisz én bennem, ha meghal is él!“ Ez látszólag új, eddig ismeretlen hír volt a szenvedőre nézve, ki eleinte tagadólag rázta a fejét. De amint a halál órája közeledett, gyenge kézzel megragadta a mentőkötelet, mire a halálfélelem elhagyta s bátran tért meg ama jobb hazába.

Jézus! Ez az a kenyér, a mely a mennyből szállott alá, hogy *kiki* egyék belőle, és meg ne haljon. **Érted?**

A nagygeresdi egyezés áldásai?

(Az ácsi és megyeresi sérelem.)

A már 1833-ban megállapított nagygeresdi egyezés s az annak értelmében készült 1900. évi „új egyezés“ azon célból köttetett, hogy a két protestáns egyházban a hittudomány és egyházi szertartások körül fennforgó hagyományos különbségek kölcsönös tiszteletben tartása mellett, egyfelől a békeség és testvéri szeretet a két egyház között tovább is fenntartassék és megszilárdíttassék, másrésről a hitélet egymás segélyével kölcsönösen ápolttassék és fejlesztessék“. Természetes, hogy ezen egyezés — mely az egyesek által forszírozott *unió* behozatalának első kísérlete — mindkét egyház hitvalláshű tagjainál kezdettől fogva hideg ellenszenvvel fogadtatott, de mivel az új egyezséget a két protestáns egyház mindenike saját törvényei szerint kötelező erőre emelte s az egyezésben foglalt minden határozat megsértését fegyelmi vétségnek nyilvánította, az egyébként is főképen egyházszervezeti kérdéseket szabályozó határozatok betartása mindkét egyházra nézve kötelező.

Evangélikus egyházunk lelkiösméretesen meg is tartja az egyezséget még ott is, ahol az reá nézve határozottan hátrányos, amennyiben szabad fejlődésében gátolja. Példa erre a siklői eset, mely néhány év előtt a dunántuli egyházkerület közgyűlését ismételten foglalkoztatta. Nem így a református egyház. Tudjuk, hogy a reformátusok egyes vidékeken zárt tömegben laknak s a közéjük vándorolt evangélikus híveink e területeken, pl. a tiszaháton reánk nézve nagy és értékes szórványt képeznek. Ezekről gondoskodni, őket evangélikus gyülekezetekbe gyűjteni első rendű egyházi kötelességünk volna. Igen ám, csak hogy a református egyház a nagygeresdi egyezés alapján mindenütt reájuk veti kezét, saját céljaira megadóztatja őket s ezáltal lehetetlenné teszi azon vidékeken új evangélikus gyülekezetek szervezését s a már meglevőknek a szórvány bevonásával való megerősítését.

Hogy milyen lelkiismeretlenül jár el e tekintetben gyakran a református egyház, mint igyekszik a márős időktől meglévő evangélikus gyülekezetektől is azok szórványát elhódítani, arra nézve jellemző az ácsi és megyercsi sérelem, mely az idei egyetemes gyűlést foglalkoztatta, s mely ügyet dr. Kéler Zoltán, a fehér-komáromi esperesség érdemes felügyelője ott eképen terjesztett elő:

„Az ácsi református lelkész 1905. évi február hó 9-én utalványon küldött a révkomáromi evangélikus lelkészi hivatalnak 14 K 29 f-t azzal, hogy ez a hazai két protestáns egyház közötti egyezség értelmében az Ácson lakó evang. hívekre 1904-ben kirótt *ref. egyházi adó fele*.

A révkomáromi evang. lelkészi hivatal ugyanazon év február 14-én 44. szám alatt kelt levelével felvilágosítani igyekezett az ácsi ref. lelkészt, hogy az „Egyezség” 10—20. §§-ai nem alkalmazhatók az Ácson élő evangélikusokra, mert ezek 1783-ban *affiliáltatván* a révkomáromi ág. hitv. evang. egyházközséghez, azóta szakadatlanul az ettől kirótt evang. egyházi adót fizetik közvetlenül az anyaegyház pénztárába. Már pedig az „Egyezség” bevezető soraiban határozottan kijelenti, hogy „ezen megállapodások az összes viszonyokra, a lelkészekre, tanítókra és hívekre nézve, csak annyiban kötelezők, amennyiben ezek a közöttük fennálló szerződés pontjaival, vagy *eddig rendes gyakorlatukkal* nem ellenkeznek”. A 14 kor. 29 fill. visszaküldésével megkeresi az ácsi ref. lelkészt, hogy e körülményt tudomásul venni s az evangélikusoktól jogtalanul beszedett adót azoknak *visszatéríteni* szíveskedjék.

Az ácsi ref. lelkész március 9-én 41. szám alatt kelt levelében fenn tartván eredeti álláspontját s megtagadván a beszedett adóösszegek visszatérítését, a révkomáromi *evang. lelkész* közgyűlési határozat alapján *bejelenti az esetet a tatai ref. egyházmegye esperesi hivatalához*, az „Egyezség” 25. §-a értelmében megindítandó eljárás céljából.

A tatai ref. egyházmegye esperese megkereste az ácsi ref. egyházközséget az ügynek *békés úton leendő elintézésére*. Majd 1906. évi januárus 20-án 131. szám alatt kelt levelével *megküldi az ácsi ref. presbyteriumnak* 1905. november 5-iki ülése jegyzőkönyvének 72. p. a. hozott *határozatát*, mely szerint az előjáróság anélkül, hogy a békés kibontakozást megkísérelte volna — bár eljárásának jogosságát vitatja —, mégis tekintettel a befolyó összeg csekélységére, *az evangélikusoktól adót nem szed*, a beszedettet visszaszolgáltatja, a jövőre azonban tőlük mindennemű *kedvezményt megvon*: egyszerű sirhelyért 10 korona, dízsirhelyért 80 korona, halotti harangozásért kétszeres díj, iskolás gyermekeik után fejenként 8 korona fizetésére kötelezvéen őket.

Ezen határozat után a tatai ev. ref. egyházmegye esperese *az egész ügyet a nevezett egyházmegye közgyűlése elé terjeszti*, mely 1906 július hó 10-én kelt jegyzőkönyvének 29. száma alatt a határozatot *hatályon kívül helyezte ugyan*, egyben azonban *utasította* úgy a lelkészt, mint a presbyteriumot, hogy az egyezség III. része alatt a csatlakozott gyülekezetéről szóló 12. § rendelkezései szerint járjanak el az ottani evangélikusokkal szemben,

vagyis vessék ki reájuk továbbra is a ref. egyházi adót, mivel ezek a hivatkozott „Egyezés” III. r. 10. §-a szerint **csatlakozottaknak** tekintendők s mivel felszólamlásra csak ők lettek volna jogosultak, holott ők az egyházi adóval lett megrovatásukba belenyugodtak s azt törvényesnek ismerték el.

A révkomáromi evang. egyházközség e határozatot az ácsi ref. előjáróság előtt is ismeretes százados gyakorlatra való hivatkozással megfelelőbezi a dunántúli ref. kerülethez, amely azonban 90/1906. sz. határozatával indokainál fogva a tatai egyházmegyé sérelmes határozatát *jóváhagyta*.

Közben a *megyeresi ref. lelkészi hivatal* 1907. évi március hó 26-án 28. szám alatt kelt levelével arról értesíti *Trugly János* komáromi lakost, hogy Megyeres határában fekvő birtoka után az 1907. évre *41 K 22 f* ref. egyházi adó vettetett ki. Jóllehet ezen kivetést nevezett egyháztag törvényes határidőben *megfelelbezte*, az a megyeresi ref. presbyterium részéről mégis fönntartatott, sőt a *zálogolás* foganatosításával *végrehajtási* eljárás tárgyává is tétetett, melyet a fejér-komáromi **evang. esperesi hivatal** csak azzal *függeszthetett fel*, hogy a sérelmes ügyben még az illetékes evang. egyházi hatóságok *végérvényesen nem döntöttek*.

Ezek az ügyek kerültek a fejér-komáromi egyházmegye, illetve a dunáninneri egyházkerület útján az 1907. évi egyetemes gyűlés elé, mely jegyzőkönyvének 98. p. alatt hozott határozatával azért, mert az iratokból nem derül ki, hogy a ref. egyház sérelmesnek jelzett határozataihoz a mi egyházunk részéről *minő vagyoni érdek fűződik*, az ügyet *bővebb felvilágosítás végett visszaszármaztatta* a dunáninneri egyházkerületnek.

A révkomáromi evang. egyházközség elnöksége f. évi június hó 10-én kelt hivatalos *bizonyítványában* kimutatja, hogy a Komárom környékén levő községekben és pusztákban lakó ág. h. evangélikusok számszerint *29 vidéki birtokos tag az 1907. évben az összesen 3323 K 05 f-t tevő évi kivetésből 1177 K 63 f-nyi összeggel adóztak*. Ugyanazon kelet alatt pedig hiteles *jegyzőkönyvi kivonatot* csatol jegyzőkönyveinek I. kötete 24. lapjáról az **1783. évről**, melyszerint az Ó-Szönyben, Uj-Szönyben, Almáson, **Ácson**, Nagylélen, **Megyeresen**, Eklen, Oltsán, Nagykeszin, Várbogyán, Alsógelléren, Csicsón, Kolosnémán, Szentpéteren, Aranyoson, Nagymegyeren, Perbetén, Csuzon, Butson, Madaron, Karván, Motson, Marcalházán lakó *evangélikusok affiliáltatás végett megkerestetvén*, ezek **affiliáltak magukat** a komáromi evangélikus gyülekezethez; végül ugyanezen kelet alatt hivatalos *bizonyítvánnyal* igazolja, hogy a Komárom környékén levő községekben és pusztákban lakó evangélikusok *1783-ban történt affiliáltatásuk óta*, mind a mai napig **szakadatlanul a révkomáromi anyaegyházközség pénztárába fizették közvetlenül az ettől kirótt egyházi adót**.

Mindezek folyományaképp megállapítható, hogy a révkomáromi **evang. egyházközség 1783. óta tartó százados gyakorlatra** támaszkodva adóztatja meg a környéken élő vagy ott birtokkal bíró evangélikusokat s az ácsi és megyerési ref. egyházközség előjárósága azt a százados gyakorlatot sértette meg, midőn a területén élő evangélikusokra az „Egyezés” 10 s köv. §§-aira

hivatkozva, kivetette a ref. egyházi adót a hivatkozott „Egyezség“ bevezető soraiban foglalt világos rendelkezés ellenére. Különösen kirívólag a megyerési esetnél, ahol egy *nem is Megyercsen élő*, az ottani ref. egyház gondozásában nem is részesülő, *ott csak birtokkal bíró komáromi evangélikus lakost rótt meg a ref. egyházi adóval*, ellene zálogolási és végrehajtási eljárást is foganatosítván.

Megállapítható továbbá, hogy ez a sérelmes eljárás, ha annak gátot nem vetünk csakugyan *létalapjában* támadja meg a reformáció legelső ideje 1555 óta virágzó révkomáromi egyházközségünket, anélkül, hogy a körülötte lévő népes és virágzó református egyházközségeken (Ács 2626, Megyercs 964 lélek) valami lényegesebbet *lendíteni* a tőle elvont adó. Már pedig az „Egyezség“-nek nem lehet célja *rendezett viszonyok megzavarása*, virágzó egyházközségek elsorvadása, s kell, hogy ezt az igazságot, különösen a mai nehez időkben elismerje a testvéregyház legmagasabb közigazgatási foruma, az egyetemes konvent is.“

Dr. Kéler Zoltánnak ezen hiteles adatokkal támogatott objektív előadása mély hatást gyakorolt az egyetemes gyűlésre, mely ime meggyőződött róla, hogyan értelmezik református részről az oly sokszor hangoztatott „testvériséget.“ A megdöbbentő adatok hatása alatt az egyetemes gyűlés egyhangúlag a következő határozatot hozta:

„Az egyetemes gyűlés, tekintettel arra, hogy a révkomáromi egyházközség területén lakó evangélikusok száz esztendő óta meghaladó rendszeres gyakorlattal közvetlenül a nevezett anyaegyházközség pénztárába fizetik az attól kirótt egyházi adót, s mint ilyenek az „Egyezség“ bevezető soraiban foglalt rendelkezés alá esnek és nem tekinthetők az egyezség III. részében említett csatlakozott gyülekezetek tagjaiul, — tekintettel arra, hogy a ref. egyházi előljárásság nemcsak Ácson, hanem Megyercsen is megkísérlette a sérelmes eljárást, végrehajtást vezetvén egy ott csak birtokos, különben állandóan Komáromban lakó evang. egyén ellen, — mi ha nem orvosoltatik, a révkomáromi egyház egymásután elveszti a környéken lévő s az egyházi terheknek majdnem fele összegét viselő birtokos tagjait, mivel viszont ennek a reformáció kora óta fennálló egyháznak létalapja támadtatik meg: az ácsi és megyerési ügyet azzal a kérelemmel teszi át a ref. egyház egyetemes konventjéhez, hogy az „Egyezség“ bevezető soraiban foglalt rendelkezéseknek érvényesítése, — alantas hatóságainak a panaszlott eljárástól leendő eltiltása, s az egyezség-ellenesen beszédett járulékok visszaszolgáltatása, illetve a végrehajtási eljárás beszüntetése, általában pedig az 1905. év előtti gyakorlat épségben tartása iránt haladéktalanul intézkedni sziveskedjék.“

Kíváncsian várjuk a ref. egyház egyetemes konventjének határozatát. Nem tételezzük fel, hogy az mint oly kiválóan erkölcsi testület, helyeselné alantas közegeinek csúnya kapzsiságból folyó erkölestelen, mert törvénytelen eljárását. De ha mégis így volna, úgy végre azok szemé is felnyílik, akik eddig nem akarták belátni, hogy lehetetlen testvéri viszonyban élni azokkal, kiknél hiányzik a testvériség alapfeltétele: a hozzánk való vonzalom, bizalom és szeretet. Az ácsi és megyerési sérelem hallatára nem volt nézet-

eltérés az evangélikus egyetemes egyházi közgyűlés tagjai között aziránt, hogy ha a ref. egyház egyetemes konventje nem orvosolja ezen súlyos sérelmet, *ugy fel kell bontanunk az egyházunkra oly vészthozó nagygeresdi egyezséget.*

„A fehér kereszt“.

Előttem fekszik egy megsárgult papirlap; egy költemény van reá-nyomtatva. Címe: Betelt a bűn. Olvasom: Betelt a bűn, betelt az átok, Nem tud hinni a föld fia A szentek már nem szentek többé Meguntuk rég a gyermekkorból ránk testált altatómeséket Nem hisz-
szük többé a csudákat, az istenek meséje ódon Gyülölködésben hull a vérünk s terjedt köröttünk a sötétség Eddig a költemény. Terjed a sötétség. Betelt a bűn. Mennyi igazság van e néhány szóban! Hitetlenség, Istentelenség; mindennek lábbal tiprása ami szent; irigység; harag; párt-
ütés; gyilkosság; részegség; dobzódás; házasságtörés; parázناسág; tisztá-
talanság; bujálkodás; napról-napra terjed és elnyomással fenyegeti a meny-
nyei világosságot. Mindig nagyobb és nagyobb lesz az Istentől elfordultaknak száma. Mindig nagyobb lesz a bűn hatalma. Áldozatait most már nemcsak a felnőttek soraiból szedi, hanem a mit sem sejtő gyermeket, a serdülő ifjut és hajadont is elcsábítja, rabul ejti, szolgájává teszi. Soha annyi áldozatot nem szedett a bűn, mint a mai, erkölcsileg omlott és egy második özön-
vizre megért időben. Régi ellenünk, az ördög, mint az ordító oroszlán jár széllyel, s napról napra nyeli el azokat, kik nem vigyáznak s nem elég józanok, s nem elég erősek a hitben.

„O kiálts teljes torokkal, meg ne szünjél, mint a trombita emeld fel a te szódat és mond meg az én népemnek az ő bűnöket!“! mondja az Ur Ésaiásnak, s mondja manapság is mindazoknak, kiket nyájának legeltetésével bizott meg. A bűnöket felfedni, megmondani, büntetni, ostromozni, javulásra, megtérésre inteni, azt kellett Ésaiásnak tenni, azt tette Jézus Krisztus is, azt tette Pál is; és ezt a példát kell követni nekünk is, kik az Ur igéjének hirdetésével vagyunk megbizva.

A manapság létező bűnök közül kétségkívül a parázناسág a legelterjedtebb. Úgy a nagy városok fényes palotáiban, házaiban, mint a félreeső kis falvak viskóiban találkozhatunk a titkos bűnnel, az erkölcstelenséggel, a parázناسággal, az abból folyó öngyilkosságokkal s gyermekgyilkosságokkal. Az erkölcstelenség nem egyszer már az elemi iskola padjain ragadja hatalmába áldozatait, kik közül a legtöbben egész életükön át vergődnek a parázناسág bilincseiben, szabadulást keresve, de sehol nem találva. Dacára, hogy oly elterjedt az erkölcstelenség, oly sokan hódolnak neki, aránylag igen kevesen emelik fel ellene szavukat, s még kevesebben lépnek ki az ellene folyó nyílt küzdelemre. Vajjon mért van az? Ha tudjuk, hogy nagy az e bűnben rejlő veszély testre és lélekre egyaránt, úgy mért nem mutatunk rá? Mért nem küzdünk ellene? Talán sokakat illet ma is eme vád: „Az ő őrállói vakok valamennyin vagynak.“ Nem lehet azonban azt még

gondolni sem, hogy a mai nemzedék erkölcstelenségét, kicsapongó nemi életét nem látnák, nem ismernék az őrállók. Hogy azonban sem szóval sem tettel nem igen küzdenek minálunk ezen bűn ellen, azt talán az álszégyennek lehet betudni. De szabad-e az igazi harcosnak szégyenkeznie? Pál apostol, Urunknak legjobb harcosa, más példát adott nekünk. Tanulhatunk tőle mindnyájan, kik szégyenérzetből nem merjük szavunkat az erkölcstelenség ellen felemelni. Pál erősen kikelt ellene s felfedte e bűnnek utálatos alakját és borzasztó romboló hatását. Pál hirdette a korinthusiaknak: „A test nem paráznaságnak rendeltetett, hanem az urnak“. „Aki a paráznához ragaszkodik, egy test a paráznával . . . aki paráználkodik, a maga teste ellen vétkezik . . . pedig a test a szent lélek temploma.“ „Ne tévelyegjete, sem a paráználkodók, sem a házasságrontók . . . az Isten országának örökségét nem bírják.“ „Távotassátok el a paráznaságot.“ „Ne paráználkodjunk, mint azok közül némelyek paráználkodtak és egy napon elestek huszonhárom ezeren.“ „Mert ezt tudjátok, hogy egy paráznának is, vagy tisztátalannak, nincs öröksége a Krisztusnak és az Istennek országában.“ „Öldököljétek meg azért a ti földi tagjaitokat, a paráznaságot, tisztátalanságot, bujaságot, gonosz kívánságot . . . mely dolgokért jó Istennek haragja az engedetlen fiakra.“ „Mert ez az Isten akaratja t. i. a ti megszenteltetétek, hogy megoltalmaztatok magatokat a paráznaságtól.“

Hányszor ismétli Pál, a maga leveleiben eme isteni parancsot: „Ne paráználkodjál.“ Nem hallgatja el a bűnt, nem takargatja, nem szépítgeti, hanem álszégyen nélkül kitárja gyülekezeteinek az erkölcstelenség bűnét és annak büntetését. Mai túlfinom s udvarias időnkben nem igen veszik bonckés alá a kényes természetű kérdéseket, sem az iskolában, sem a szószéken, avval a megokolással, hogy az nem illik, azt manapság nem lehet szóvá tenni. Mi jobb, kérdem, álszégyenből hallgatni az erkölcstelenségről s annak szomorú következményeiről; vagy pedig az úgylétező bűnt napvilágra hozni; a reá következő büntetést hangsúlyozni; az elbukottakat szeretetteljesen visszahívni a jó útra, a tiszta, erkölcsös életre? Ha már többé nem merjük a bűnt megnevezni illemszabályokra való tekintetből s ellene nyíltan küzdeni, akkor bizony ránk illik ama ige: „Mindnyájan olyanok, mint a néma ebek.“ Kiáltunk mi is, mint Pál apostol, tele torokkal, s mondjuk meg, vessük szemükre a bűnt azoknak, kiket illet. Kiáltunk mi is: Javuljatok meg! Térjete meg! Van bűnbocsánat! Van kegyelem! Ha bűnötök nagy, Isten kegyelme még nagyobb!

Budapesten járván, elmentem a várpalotába megnézni, vajjon milyen épületben is laknék a magyarok királya. Egy óriási öntött sas, a szabadság e szimboluma nyerte meg tetszésemet és egy kicsiny, jelentéktelen szobrocška, mely szökőkutnak vagy a virágok közt állva, disznek szolgál. Ez a jelentéktelen szobrocška egy fiú, kinek kezét-lábát valami tengeri szörny hatalmas csápjaival úgy körülölelte, hogy a fiú, habár erőlködik és igyekszik kiszabadulni a halálhozó ölelésből, nem képes legyőzni a nálánál sokkal erősebb állatot.

E szobrocškát szemlélve előttem állt a maga rideg valójában ama ezerféle veszély, mit a nemileg erkölcstelen élet magában rejt. A fiú, kit

a szobor ábrázol, az egész ifjúságot juttata eszembe; a tengeri szörny, a maga hatalmas csápjával pedig a 6. parancsolat áthágását. Az életben, a valóságban nem egy, hanem ezer meg ezer ifjút ölel át az erkölcstelenség a maga csápjával. S ahogyan az említett fiú küzd a szabadságért, úgy a valóságban nagyon sokan igyekeznek az erkölcstelenség bilenseit lerázni magukról, de önerejükből arra képtelenek, segítségért kiáltani nem mernek, mert félnek, hogy bűnük napvilágra jő s szégyenkezniök kellene; de meg azért sem mernek kiáltani, mert környezetükben nincs olyan ember, kinek őszintén kitarhatnák szívüket, ki segédkezet nyújthatna a szabadulásra.

Beszéljünk egész őszintén, nevezzük nevén a gyermeket. A tengeri szörny, mely halált, testi s lelki elzüllést hoz az ifjúságra 1. az onania önfertőzés, 2. a nemi betegségek. Az onanianak rabja, szolgája a legtöbb-gyermek ifju; a felnőttébb ifjak pedig nemi betegségekben szenvednek, drágán, egészségük árán fizetve meg a könnyelmű ballépést. Vessünk csak egy-egy pillantást úgy az előbbiekre, mint az utóbbiakra.

Hogy milyen veszélyes az emberi szervezetre, növéssre, egészségre, szellemre, az onania, erről eleget irtak már az orvosok, ezt fejtegetnem felesleges. De hogy a lélekre, a vallásosságra is káros befolyással van, az következik ama igazságból, hogy ép lélek csak ép testben lehet.

Korán esnek a gyermekek ezen bűn karjaiba, sokkal előbb, mintsem gondolnók. A ki pedig rabja az onanianak, annak szive bezárkózik, a nemesebb, magasztosabb eszmék elől. Még mielőtt a vallástanító Istenre irányítaná a gyermek fogékony lelkét, e bűn már kinyújtja utánna karjait; azt látjuk Rousseau esetéből, ki azt mondja „Vallomásai“-ban, hogy ő már hat éves korában tanulta ismerni az erkölcstelenségnek ezen nemét dajkája révén.

E bűn a gyermeket környező eselédektől eredhet első sorban, miért is igen korán kell megkezdeni az örökösést, nehogy már az ártatlan gyermek lelke is be legyen szennyezve. A serdülő gyermeknek egy másik ellensége senki más, mint iskolatársa, ki onaniara csábíthatja. Ez azon tapasztalati igazságon nyugszik, hogy a bűnös a maga bűnével nem akar egyedül lenni, hanem büntársakat keres, hogy lelkiismeretét ezáltal némileg elhallgattassa. Így egyik a másikat berántja a bűn örvényébe, anélkül, hogy tudnák az illetők, mily szenvedések, testiek és lelkiek várnak rájuk.

Igy terjed e bűn a serdülő gyermekek, ifjak soraiban, mint a titkos féreg és megemészti erejét, ifju tüzét. Vajjon nem láttunk e már mindnyáján olyan serdülő gyermeket, ifjút, ki ezen bűnnek rabja? „Milyen szálnalmas az alakja; arca sápadt, szeme beesett, karikás, és az ifjút jellemző tűz és fény nem ég benne. Husa elpuhult, izmai gyengék, járása lomha, álmoság, restség, az emlékező tehetség meggyengülése jellemzi. Oly fiuk, kik szellemesek, okosak voltak, e bűnben szenvedve, elbutulnak, akaratuk gyengül, az érzéki vágyak ellenben túlsúlyra jutnak.“ Az ilyenek a vallás, az Isten, a túlvilági élet iránt közönyösek. Isten ígéje hidegen hagyja őket; egy magasabb eszmékörbe felemelkedni nem képesek, mert a bűnös szen-

vedély, a földihez, a testhez köti őket. Mint tudjuk, a gyermek és ifjkor az ábrándozásnak és lelkesedésnek kora magasztos, szép ideálokért, de csak az egészségeseknél. Akiket az említett bűn tart ölelő karjai között, azoknak szíve nem tud lángolni, lelkesedni a „köznek boldogságáért, saját Énjükkel vannak elfoglalva, pedig ezt az Ént sem szeretik; inkább megrettennek önmaguktól, ha tudatára ébrednek bűnük szörnyü mivoltának.“ Megrettennek, ha tapasztalják, hogy bár akarnak szabadulni, de nem képesek erre. Félnak az igazságos Istentől, kinek szava: „Ne paráználkodj!“ nekik is szól. Érzik, hogy testük többé nem a Szentlélek temploma, hogy vétkeztek, de imádkozni Istenhez kegyelemért nem tudnak, mivel kihalt belőlük a nemesebb, a vallásos érzelem.

Sokan e fiatal bűnösök közül lelkiismeretük vádoló szavától felébredtve, kezdenek küzdeni bűnük ellen, szeretnék testüket kiszabadítani az ölelő szörny karjai közül, de ez önerejükből nem sikerül, vissza-visszaesnek. A sikertelen küzdelem kedvetlenekké teszi őket; különösen ha elgondolják azt, „mivé kellett volna lenniök, s mik lettek“. Maguk is belátják, hogy életük nem egyéb, sivár pusztánál, hol semmi öröm, semmi boldogság nem terem. Vajjon nem szerencsétlen és sajnálatra méltó-e egy ilyen fiatal szenvedő test és vergődő lélek?

Mily szerencsétleneknek érzik magukat, milyen a lelki állapotuk, azt két levéllel akarom illusztrálni, melyet e szerencsétlenek egy atyai jó barátjukhoz, Siedel lelkészhez, irtak. Az egyik levél így hangzik: „Sülyedtem, nagyon mélyen sülyedtem. Kimondhatatlan bú és fájdalom tölti el keblemet, ha rá gondolok, hogy már hat éves koromban üztem ezt a minden bűnök legnagyobbikát, az önfertőzést. Most 18 éves vagyok, tehát 12 éven át üztem e bűnt; 12 éven át mindig csak lefelé estem, a helyett, hogy felfelé haladtam volna. Az iskolában sehogy se tudtam haladni. A tanulást utáltam. Szüleim kérése, imája, hidegen hagyott. Lelkem elsötétült. Sirtam bűnöm és elvesztett ártatlanságom miatt, de mégtérni nem voltam képes, sőt mindig nagyobb rabja lettem az onanianak. Elveszettnek, szerencsétlennek láttam magamat. Más kivezető utat már nem tudtam, kötelet fogtam és már közel voltam az öngyilkossághoz, de akkor lelki szemeim előtt állott szüleim alakja, és ez visszatartott a legborzasztóbbtól. Ime ez történetem. Nem vagyok képes egyedül viselni terhemet. Segítsen, mentsen meg.“

Eddig a levél. Nem borzasztó-e ezen vallomást végig olvasni? Micsoda vergődése, az erős bilincsekbe vert, megkinzott léleknek. Szeretett volna szabadulni, megjavulni, de nem birt. Itt látjuk mily erős a bűn hatalma, a jót mit akar az ember, azt nem képes tenni, hanem a rosszat, mit nem akar, azt teszi.

Egy másik levél pedig azt bizonyítja, hogy e bűn az ifjak sorában nagyon el van terjedve, s hogy épen e bűn nagyban hozzájárul a vallástalansághoz. „A vallástalanságnak főoka az ifjuság körében az onania. Erről ifju barátaim közt győződtem meg. Azok, kik vallásosságom miatt bosszantottak engem, kik a bibliát guny tárgyává tették, egytől-egyig önfertőzők. Az ő csufolódásuk engem még inkább Jézushoz vezet, ki meghallgatja

imámat és erőt ad az ellenük való küzdelemre, az ellenállásra. Ha be lehetne látni ezen hitetlenek szívébe, úgy észre lehetne venni azt is, hogy a hitnek minden szálát kiölte az onania. Ezt veszem észre több mint 20 osztálytársamon.“

Ez a másik levél. Mindegyik egy kis bepillantást nyújt abba a lelki világba, melyben élnek a sajnálatra méltó áldozatok. Abba is beelátunk, mennyire igyekeznek a tiszta erkölcsüeket belerántani abba a posványba, melybe ők süllyedtek, hogy szaporítsák, növeljék még az erkölcsteleneknek amúgy is óriási számát.

Ha az említett bűn már oly korán s oly nagy számmal szedi áldozatait, nem kellene-e szintén korán gondoskodni védelemről, ellenállásról? Küzdeni e bűn ellen, mindnyájunk feladata, kik ismerjük romboló hatását.

Még sokkal veszélyesebb, következményeiben súlyosabb s nagyobb bűn, a házasságon kívüli nemi ösztön kielégítése, mely bűnnek száz ifjú közül, 99 esik áldozatul. Hány ifjunak s felnőttnek életét teszi tönkre, szerencsétlenné, boldogtalanná, hányat kerget az öngyilkosságba, azt mindnyájan tudjuk. Olvassuk, hogy a zsidók paráznaságba esvén, egy napon elesett 23 ezer. Azon áldozatok száma, kiket a paráznaság manapság dönt testi s lelki romlásba naponta, nem több-e 23 ezernél? Siedel lelkész füzetében olvastam, hogy a berlini képtárban van egy kép, melyet sokan igen nagy érdeklődéssel szoktak megnézni. A kép egy óriási örvényt ábrázol. A mélységben dühöng, tajtékzik a vad hullám, úgy hogy a pusztaszemléltől is félelem tölti el az ember keblét. Ezen örvény felett egy hid vezet el, mely mindig keskenyebb és keskenyebb lesz, míg a közepétől fogva már csak egyetlen keskeny deszkából áll. Ezen hidon jön lovával örületes gyorsasággal vágatva egy ifju. Nem látja a kavargó örvényt, a keskeny hidat, csak a túlparton bájosan mosolygó, csábítóan hívogató nőalakra néz. Hozzá nyargal égő vággyal. Mellette pedig a halál vágat nevető arccal homok órát tartva az ifjú felé.

Ez a kép. Már a pusztaszemléltől is félelemmel s rémülettel tölt el benünket. Az élet, a valóság, azonban még borzasztóbb. A képen csak egy ifju rohan a biztos halálba, de az életben, a valóságban, ezer meg ezer, nyargal sebes vágatással a tátongó, elnyeléssel fenyegető örvény felé s nem néz sem a vele lépést tartó halálra, sem az előtte levő veszély nagyságára, hanem vakon rohan az élvezet után. „Ezer meg ezer ifju, ki friss, életerős, tetterős, meglátva a túlparton csábító nőalakot, megfedekeznek egyszerre önmagáról, lelkéről, a veszélyről, csak egyet akar elérni, csak égő vágyát csillapítani, még ha élete árán is.“ Sokan vannak bizony, kiket elvakít az érzékiség, kiket hálójába kerít az ördög. Oh, hány szülőnek keserű könnye tesz tanuságot amellet, hogy a hatodik parancsolat áthágása tette boldogtalanná, szerencsétlenné gyermekét. Hány hő ima száll az Egek urához azok ajkáról, kik kiszabadultak e bűnből, kik átvágták az ördög hálóját?

Tény, hogy a sötétségnek ezen bűne napról napra terjed az ifjak s felnőttek soraiban mindkét nemnél. Tény, hogy testi s lelki kinokat von

maga után. Tény, hogy az Úr büntetlenül nem hagyja, a 6. parancsolat áthágását. Ennek dacára mégis ezt a parancsolatot hágja át a legtöbb ember s e parancsolat áthágását bünteti legenyhébben a világi hatóság. A legkevesebb embernek okoz gondot e jóslat: „... egy paráznának is vagy tisztátalannak nincs öröksége a Krisztusnak és az Istennek országában. Valamit ember vetendő, azt aratja, mert aki vet az ő testének, a testből arat veszedelmet.“

Az erkölcstelenség következménye a keserű könnyűk, megbélyegzett lélek, kínos lelkifurdalás, aggodás, rettegés; az Isten iránti szeretet kihalása, az ima s vallásos élet megakadályozása, boldogtalan élet s végre a mennyből való kizáratás.

Ha testi jólétünk, mennyei üdvösségünk függ e bűn kerülésétől, mért nem gondoskodunk védelmi eszközökről? Mért nem fedik fel e bűn szörnyű rombolását az ártatlanok előtt, egyes elszomorító példák bemutatása által? Az álszégyenből való hallgatás használ-e? Minek takargatni, leplezgetni ellenségünket mely életünk s lelkünk ellen tör? Mért nem ismertetik meg azokkal a veszélyt, kik feléje közelednek? Hallgatással, pirulással, nem sokra lehet menni.

Azon vezető férfiak, kik az erkölcstelenség ellen küzdenek, állítják, hogy azok az áldozatok, kiket sikerült megtéríteni, mindig azon panaszt emelik: „Mért nem világosítottak fel?“ S tény, hogy sem a szülői házban, sem az iskolában nem lesz a maga meztelen valójában rámutatva arra, mily nagy bűn e parancsolat áthágása: „Ne paráználkodjál!“, hanem mindenütt hallgatással s bizonyos szégyenkezéssel siklanak át rajta. Hogy hova vezetett a hallgatás, azt mutatja az erkölcsileg bukottak óriási száma, s az erkölcstelenség terjedése úgy a műveltek, mint a nem műveltek soraiban.

Komoly emberek, kik az emberiség boldogításában öregednek meg; tudós emberek, kik a tudomány biztos eszközeivel rendelkeznek; lelkészek, kik az Úr szőlőjében serényen dolgoznak; belátták, hogy ütött a tizenkettedik óra, hogy nyíltan, álszégyen nélkül kell kiállni a porondra s felvenni a harcot az erkölcstelenséggel a jövő nemzedék érdekében. Mindenfelé megindult a mozgalom az ifjuság védelme érdekében. Mindenfelé szaporodnak a „Fehér kereszt“-egylet tagjai.

A „Fehér kereszt“-egyletet a durhami ev. püspök, dr. Lightfoot alapította 1883-ban, hogy az erkölcstelenség ellen küzdjön. Szimbolumául az egylet a fehér keresztet választotta. A fehér szín jelenti a tisztaságot, a szeplőtlenséget, melynek megtartására a tagok adott szavukkal kötelezik magukkal. A kereszt pedig azt akarja a tagoknak odakiáltani: „E jelben győzni fogsz!“ Az egylet célja Pál I. Thess. 4, 3-ban foglaltatik: „Mert ez az Isten akaratja t. i. a ti megszenteltetéstek, hogy megoltalmazátok magatokat a paráznaságtól.“ A „Fehér kereszt“-egylet nem egyéb mint tömörülése, egy zászló alá való sorakozása mindazoknak, kik felveszik a harcot az erkölcstelenséggel úgy a maguk, mint embertársaik érdekében.

Az egylet tagja mindenki lehet, nemzetiségre, vallásra, rangra való tekintet nélkül, ha arra tesz fogadalmat, hogy

1. Minden asszonnyal és leánnyal tisztességesen bánik.
2. Mindenféle, nem illő, kétértelmű beszédől óvakodik, pikáns könyveket nem olvas.
3. A házasságon kívüli nemi érintkezést kerüli.
4. Az egyesület elveit kortársaival és fiatalabb ismerőseivel megismerteti, és igyekszik közülök minél többet az erkölcstelen lélettől visszatartani és velök annak szörnyű következményeit megismertetni.
5. Isten ígéjével és az urvacsorával él, hogy belőle erőt, kitartást és bátorságot merítsen a harcra.

Ezen egyesület sok fiókegyesületből áll; ahol néhány tag van, fiókegyesületté egyesülnek. Többnyire lelkészek vezetik. Az egyesület mindenkit felkér az ifjúság megmentése érdekében, tanítókat, tanárokat, lelkészeket, nevelőket, szülőket, hogy segítsenek a nemes küzdelemben. Nehéz a munka, sok munkaerőt kíván. Azért fordul az egyesület első sorban azokhoz, kik Isten kegyelméből hívek, tiszták maradtak, hogy tömörülve, egyesülve tegyenek tanubizonyosságot arról, hogy Isten segítségével test és lélek tisztán maradhat. Aztán azokhoz fordul, kik elbuktak, kik elvesztették ártatlanságukat és kéri, buzdítja őket arra, hogy szakítsanak a bűnnel, vessék le az ó Ádámot és kezdjenek új erkölcsösebb életet.

Ha a tiszták és elesettek de megtértek egyesültek és egymást segítve mennek a harcba, akkor ez kedvet önt a lelkekbe és diadalra juttatja a jelvényt, a fehér keresztet. Minden ifjunak, minden férfunak szól e kiáltó szó: „Jöjjetek, óh jöjjetek mind ide a kereszt alá, induljunk harcba az erkölcstelenség ellen. Ne maradjon vissza senki sem, hogy erős csatasorban haladva, diadalra juttathassuk a szent eszmét. Lelkesítsen minden harcost az az ígéret: hogy aki hű marad, az az élet koronáját kapja.“ A bűn elleni küzdelemben a harcosok egyedül Krisztustól kapják az erőt. Nem saját erejükből, nem a tagok buzdítása folytán kerülhetnek ki a bűn fertőjéből, hanem a Jézusban való hit által, ki halála és feltámadása által számunkra is kieszközölte a kegyelmet. Mindenkit Jézushoz vezet az egyesület első sorban, hogy a kereszt alatt álva, megértse: „Ha a Fiu megszabadít titeket, bizonyonnyal szabadosok lesztek.“

Ezrekre megy az egyesület tagjainak száma. A külföld legelőkelőbb lelkészei, tanárai, orvosai, vezető emberei állnak az egyesület szolgálatában, hogy Istenadta tehetségükkel küzdjenek az erkölcstelenség bűne ellen. Vajha minálunk is belátnák már, hogy tétlenül tovább nem nézhetjük az erkölcstelenség terjedését; s egy táborba tömörülve, a kereszt jelvénye alatt küzdenénk Krisztus segítségével a Sátán ellen!

Ujbanovce.

Wallrabenstein Jakab.

A Lipcsei Misszióról.

Legujabb hírek.

Az *ind hazafias* (-szvádesi) *mozgalom* mind nagyobb hullámokat ver s az európai anarchistáktól eltanult eszközökkel is kezd már dolgozni: bombákat vet az angol hivatalnokokra s már egy angol misszionáriust meg is gyilkolt. Vezetői természetesen a misszionáriusok ellen is tüzelik az ind hazafiakat. Azért lipcsei misszionáriusaink is fokozott ellentállásra találnak az egyes városokban igehirdetésük közben, melyet a keresztyénség gyalázásával, a prédikációknak dobolás s egyéb lárma által való megzavarásával, a hitszónokoknak homokkal, kövekkel és tehéntrágyával való megdobálásával igyekeznek lehetetlenné tenni. Annál örvendetesebb, hogy a szélsők ezen erőszakoskodásai épen a pogányok magasabb köreiben találkoznak higgadt férfiak ellentmondásával, kik határozottan a misszionáriusok érdekében lépnek fel. Így az egyik bennszülött a misszionáriusoknak az ind iskolaügy körüli érdemeit, egy másik az alsóbb kasztokon végzett szociális munkáját méltatja, egy *bráhmán* pedig az egyik lapban ezt írja: „A misszionáriusok szemléltető oktatást nyújtanak nekünk a keresztyén családi élet s erkölcsök tekintetében. Ezen önzetlen munkásokban India igazi barátjait kell látnunk.“

Az említett akadályok dacára misszionáriusaink még sem riadnak vissza a *pogányok közti igehirdetéstől*, melyet egyesek vagy többen együtt, bennszülött lelkészek s katecheták kíséretében, kik rendszeren énekes prédikációt mondanak, városokban és falvakban, különösen *bálványünnepek* alkalmával végeznek. Ilyenkor ugyan a pogányok fokozott fanatizmusával találkoznak misszionáriusaink, de másrészt azon bevallott ténnyel is, hogy a búcsújáróknak — kiknek száma pedig néha a 2 milliót is meghaladja — igen nagy része benső kielégítés érzete nélkül tér vissza a bálványünnepről, amikor fogékonyabbak az evangéliom iránt. Különben az is nagy benyomást gyakorol a pogányokra, hogy a keresztyénséggel még bálványaik váraiban is találkoznak s végül jó gyakorló iskola a bennszülött segédekre nézve, hogy hozzászoknak nagyobb tömegek előtt beszélni, ami lelkiismeretes készülésre is kényszeríti őket.

De ezen magvetői munka mellett nagy gondot fordítanak misszionáriusaink a már meglevő keresztyén gyülekezetek nevelésére és fejlesztésére. Mert azon meggyőződést vallják, hogy az evangéliomnak a pogányok előtt való hirdetése csak akkor lehet eredményes, ha a keresztyén gyülekezetek élete tanubizonyságot tesz az evangéliom átalakító erejéről s hogy a tanul népet csak akkor lehet krisztianizálni, ha a tanul gyülekezetek életükkel tesznek vallomást keresztyén hitükről. Hogy pedig a gyülekezeteket minél közelebb hozzák a keresztyénség eszményi magaslatához, misszionáriusaink nemesak az igehirdetést, a szentségek kiszolgáltatását, a gyermekek és felnőttek tanítását, valamint a lelkipásztorkodást végzik fáradságot nem ismerő hűséggel, hanem sokoldalú *szociális tevékenységet* is fejtenek ki a munkanélküliek s a társadalmi gyengék, illetve elnyomottak vagy elhagyatottak istápolásával.

E célból misszióink 1906. évi kétszázados jubileuma alkalmával idehaza, valamint Indiában „*jubileumi gyűjtést*“ rendezett, melynek célja egy magasabb ipari iskola létesítése. Indiában 4370 rupia (= 6000 K), idehaza 20.000 márka (= 24.000 K) volt a gyűjtés eredménye, mely azonban nem elégséges a kitűzött cél elérésére, azért misszióink az alapot egyelőre kamatoztatja, illetve jövedelmének egy részéből az erukadtancséri kézimunkaiskola színvonalát emeli, úgy hogy az ács- és asztalosmesterség mellett kovácsmesterséget és rajzot is tanulhassanak benne tanuljaink. Legujabban az iránt folynak tárgyalások ind gyülekezeteinkben, hogy az egyházközségi pénztárak feleslege a legközelebbi három évben ezen alap növelésére fordíttassék.

Nagy jövője van a misszió terén mint szeretetben munkás hitünkről való bizonyágtételnek a *keresztyén orvosok működésének*. A misszióink ezen ágát tanuljaink között eddigelé a lipcei misszióink *svéd* barátjai végzik és tartják fenn, bár az orvosilag képzett *Männig*, trankebári misszionáriusné, női klinikáját is havonként átlag 827 páciens látogatja. A svéd missziói orvos, dr. *Kugelberg* kórháza — mint Frykholm svéd misszionárius írja — kiinduló- és központját képezi a Padtukótei városában folyó hittérítői munkának. A szenána tanítónők, a bibliás asszonyok és evangélisták a kórházban találják működésük fő terét. Hálás munka azon férfiakhoz és nőkhöz beszélni, kik a kórház előtt gyakran órahosszat várakoznak, míg az orvos elé kerülnek és kik örvendeznek, ha időközben foglalkozik valaki velük. A betegségokozta inségük sokszor azon hatással van rájuk, hogy szívüket megnyissák a mennyei orvostól szóló üdvhir számára. Itt a kórház előtt gyakran 50–100 figyelmes hallgatónk van, míg künt a falvakban, melyeket nem ritkán csak hosszú és fáradságos utazás után érünk el, alig 5–10-et gyűjthetünk magunk köré. Akárhány példa van arra, hogy a kórház működése által eloszlottak a misszió felől táplált balvélemények s bizalom keltegetett a misszionáriusok iránt.

Azután így folytatja Frykholm: „Eddigelé az úttörő munkát főleg iskoláink végezték, melyek ugyan ezentúl is megtartják jelentőségüket, ha csak a tanítók olyanok, amilyeneknek lenniök kell, t. i. az Úr Krisztus élő tanúi. Azonban a kórház befolyása hasonlíthatatlanul messzebb terjed ki azon segítség által, melyet szükség idején fiataloknak és véneknek, férfiaknak és nőknek, gazdagoknak és szegényeknek nyújt. Csupán egy jellemző eset e tekintetben: Midőn *Peterson* kisasszony egyik nap a kalmárok utcájába ment, hogy szenána-tanítványait látogassa meg, egy „csetti“ (kalmár) hangos szóval az kiabálta, hogy kezét-lábát letöri neki, ha továbbra is mérészkedik a csetti-nőket és lányokat meglátogatni s ha abba nem hagyja azok tanítását. Ugyanazon kalmár rövid idő mulva kórházunk közelében elmenvén, meglátta ott a szenvedő emberek sokaságát, kik ott segítséget találtak, mire prédikációnk meghallgatása után ismét csendesen eltávozott. Később úgy nyilatkozott, hogy soha többé egy rossz szót nem mond a misszió ellen. *Peterson* kisasszony pedig újból szabad bemenetelt nyert a kalmárutcába, hol sok nő igen szívesen tanul tőle. Magam is

gyakran tapasztalom, hogy valamely faluban egészen más a hangulat, mint azelőtt volt, ha egy a kórházból ismeretes arccal találkozunk benne. Azért azt vallom, hogy *alig van alkalmasabb eszköz, mely indiai misszióterületünkön Isten országának útját egyengethetné, mint épen egy missziói kórház.*“

Miután Padtukótei városában úgyis van állami kórház, a svéd missziói vezetőség kórházát *Tirupatur* városkába teszi át, mely intézkedés költségeit, 40.000 rupiát, Svédországban gyűjtik.

Szépen fejlődik a *női misszió* is: Trankebárban 118 nőt és leányt tanít Männigné és bibliás asszonyai, Majáveramban pedig *Prozell* kisasszony a brahmánok házaiba is nyert bemenetelt; itt jelenleg 280 pogány leány tanul 3 leányiskolánkban és 12 brahmanné saját házában.

Hasonló örvendetes fejlődést olvasunk a *Malakka* félszigeten folyó munkáról az oda Előindiából kivándorolt keresztyén tanuljaink összegyűjtésére kiküldött bennszülött lelkész, *József* jelentésében. E diaszporális munka központja Kvala Lumpur városa, holy már tavaly óta rendes istentisztelet tartatik. Azonkívül 5 egyéb városban is tart *József* néha-néha istentiszteletet; sőt már egy lutheránus iskola is nyílt meg Hátsó-Indiában. Az 1907. év végeig *József* összesen 528 hívünket találta meg, kik egyházi célokra, egy harmóniumra s az istentiszteleti helyiségek berendezésére 1500 rupiát adtak. 357 hitsorsosunk az úrvacsorát vette fel. A legtöbben benső hálával veszik, hogy lutheri anyaegházunk utánuk ment s hűségében nem hagyja, hogy idegenben a jezsuitamisszió vagy a szekták hálójába kerüljenek.

Mintaszerű azon buzgalom, melyet misszionáriusaink úgy a maguk, mint bennszülött munkatársaik *továbbképzésében* fejtenek ki. Így a trankebári missziói kör *Zehme* szemináriumi igazgató vezetése alatt évenként kétszer tart „evangelisták konferenciájá“-t, melyben Majáveram, Manelmódu, Kuttálam és Manikrámam állomásaink misszionáriusai, bennszülött lelkészei és kandidátusai vesznek részt. Ezek rendszeren d. e. 9 órától, — az ebéd-idejét kivéve — esti 6 óráig tartanak. Közös ének és ima után mindig valamely a misszióra vonatkozó bibliai elmélkedéssel kezdődnek ez összejövetelek. Azután előadások következnek, melyekben a mult évben nevezetesen a missziói kör egyes helységeihez fűződő *pogány legendákat* tárgyalták. Előadás tárgya volt „*Evangelizációi munkásságunk eredménytelenségének okai*“ c. munka is, mely az „*Arunódajam*“ című tanul havilapunkban közöltetett, továbbá „*Jézus élete*“ pogány olvasók számára kidolgozva, melyet a konferencia mint traktátust fog kiadni. A konferenciákon *Zehme* tanubizonyossága szerint mindig nagyon élénk, testvéries eszmezsere indult meg, melyben európaiak és bennszülöttek egyaránt részt vettek.

Ezen közös konferenciák mellett az egyes állomásokon külön is tartanak misszióink munkásai rendes havi értekezleteket. Így pl. Majáveramban *Mathes* misszionárius vezetése alatt az ú. n. *nagy* havi összejöveteleken egy-egy arra kijelölt tanító egy bibliai történet vagy kátéreszlet felett tartott katechezist, míg a *kisebb* havi összejöveteleken a legkiválóbb bennszülött segédekkel a hinduk ünnepei, szent állatai és növényei felett értekeztek,

valamint a Timótheushoz írott leveleket és János jelenéseit magyarázták Matthes útbagazításai szerint.

Fontosak a *zsinatok* is, amilyent f. évi június hó 10—12-ig a bennszülött missziói munkások tartottak Madrász városában, mint *VIII. tanul-zsinatot*. Részt vett benne 16 tanul lelkész és nagyobb s önállóbb gyülekezeteink 22 képviselője. Misszióink prépostján: *Pamperrien*-en és a svéd diöcézis elnökén: dr. *Sandegren*-en kívül mint a német zsinat kiküldöttjei még 3 misszionáriusunk és Madrász helyi misszionáriusa, dr. *Bauer* is részt vett benne.

A zsinatot megnyitó istentiszteleten *Dévapiriam* tanul lelkész tartotta a szent beszédet Apostolok Cselek. 4, 8—18. alapján, a gyónási beszédet pedig *Sandegren* Jezsaiás 30, 15. alapján.

A zsinat megalakulása után elnöke *Pamperrien* az utolsó tanul zsinat óta lefolyt 3 évre vonatkozó *jelentését* terjesztette elő, melyhez beható vita fűződött a *pária keresztények nagyszámú elpártolásának okai* felől. Azután az egyik trankebári presbyter a *gyermekistentiszteletek szükséges voltáról* beszélt, minek következtében intézkedés fog történni, hogy ilyenek még több helyen tartassanak mint eddigelé.

A zsinat *második* napján *Dévaszagájam*, madrászi tanul lelkész János jelenései 3 részének 14—22 versét magyarázta bevezetésül, majd *Göttsching* misszionárius tartott előadást „*A lutheri hit jelentősége saját magunk és a gyülekezet életére nézve*“ címen, végül pedig *Arulappen* lelkész egy tanul építő irányu könyvből olvasott fel egy részletet, mely világos és erélyes szavakkal mutatott rá arra, mily hiábavaló a „*lutheri hitnek*“ a dicsőítése, ha magunknak nincsen igazi s élő hitünk. — *Sámuel*, trankebári lelkésznek a *trankebári bibliatársulat* 25 éves működéséről szóló jelentése szerint e társulatnak fennállása óta 10743½ rupia bevétele volt, kiadása 8438 rupia. A teljes biblia vagy egyes részletei, *Fabricius*, dánhallei misszionáriusnak (1742—1788) fordításában, 13458 példányban terjesztetett el, részben eladás részben ajándékozás útján. E nap délutánján még határozatba ment, hogy azon tanul gyülekezetek, melyek kiadásainak legalább felét maguk viselik, jövőben a *gyülekezeti egyháztanács* üléseit, melynek tagjai a tanul lelkész és a presbyterek, a misszionárius jelenléte *nélkül* tartsák, hogy önállósághoz szokjanak tanul keresztyéneink. Este *Sámuel* trankebári lelkész *éneklő prédikációt* tartott a biblia magasztossága felett, melyet a zsinat tagjain kívül nemcsak gyülekezeti tagok, hanem számos máshitűek is hallgattak.

A gyűlés *harmadik* napjának tárgyai közül kiemelendők *Fröhlich* tandsauri misszionáriusnak előadása a „*lélekvándorlásról*“ és két tanul gyülekezeti képviselő indítására azon kérdés megbeszélése: „*Mikép segídközzenek tanul gyülekezeteink is az evangéliom terjesztésében?*“ A zsinatot este záró istentisztelet fejezte be, melyen I. Thess. 4, 9—12. alapján Pákiám bennszülött lelkész prédikált.

(Folytatása következik.)

Németjárfalu.

Zimmermann János.

Egyházi élet.

Belföld.

— **A katolikus nagygyűlés.** (Vége.) A gyűlés további folyamán megemlítjük a *diákkongresszust*, melyre az ország több kath. főiskolájából sereglettek össze az ifjak s a Katolikus Diákszövetség megalakításáról, a kongregációk támogatásáról s a kath. sajtó pártolásáról tanácskoztak. Nagyjelentőségű volt az *antialkoholista értekezet*, melyen Czeizel György esperes ismertette a szesz káros hatását s hívta fel az alkohol elleni küzdelemre a társadalmat. S itt kénytelen volt elismerni, hogy e téren „az egyházon kívül álló testvérek“, a protestánsok vezetnek. „Protestáns országokban — mondotta — millió és millió világi ember könnyűséggel gyakorolja az absztinenciát, hogy gyermekeiket megőrizték az alkoholizmus veszedelmétől. Droydon anglikán püspök méltó büszkeséggel hirdette, hogy 2877 kongregacionalista lelkész közül 2551 az absztinens, a szabad methodisták között 395 lelkészből 380 az absztinens, a presbyteriánusoknál 325 lelkész közül 247 az absztinens azért, hogy sikeresen küzdhessenek a hívők alkoholizmusa ellen.“ Annál jellemzőbb, hogy a másik szónok, dr. Révay Tibor, aki szerint teljes absztinenciára kellene rábírnunk az egész társadalmat, mégis e téren is a protestánsokkal való közös működés ellen foglalt állást. „Ne legyünk — úgymond — a Good Templar-rend tagjai, mert ezt protestáns szelleme miatt a római szent officiumról nevezett kongregáció 1893. és 1899-iki rendelete tiltja.“ Végül Szabó György ajánlatára határozati javaslatot is fogadtak el, mely a többek között a koresmáknak vasárnap és ünnepeken egész nap zárvatartását s a koresmák számának apasztását kívánja s mely határozatot az országgyűlés elé is viszik. Megemlítjük még végre a *keresztény szövetkezetek* gyűlését, melyen nagy közönség előtt először Kecskés Elek beszélt. Rámutatott, hogy a sok mindenféle katolikus egyesület mit sem ér, ha azok nem gondoskodnak egyúttal tagjaik anyagi érdekeiről is. Szerinte Magyarországon ma már 4000 hitelszövetkezet van, melyek legtöbbszörben katolikus vezérek ülnek. „Arra kell törekedni, — úgymond — hogy a falvakban és városokban öntudatra ébredt katolikusok segítségével mindenütt katolikus vezetőemberek kerüljenek a szövetkezetek élére, ahol pedig még nincsen, ott egyenesen katolikus szövetkezeteket kell alakítani.“ Dr. Krüger Aladár pedig a földnek kihasználására akarja összetömöríteni a katolikusokat. — Lapunk szűk tere nem engedi meg, hogy a katolikus nagygyűlés összes részleteiről megemlékezzünk, hisz azon Szentiványi Károly összefoglaló jelentése szerint mintegy 150 beszéd hangzott el, figyelme pedig *mindenre* kiterjedt. De őt még ez sem elégítette ki, hanem azon reménynek adott kifejezést, hogy jövőre egy még impozánsabb nagygyűlés keretében fognak találkozni. S valóban, a katolikus egyháznak erejét, önértés fellépésének s céltudatos működésének eredményét mi sem igazolja fényesebben, mint ezek a nagygyűlések. Csak ha összehasonlítjuk velük a mi gyűléseinket, látjuk, hogy mennyire elmaradtunk. Vajha tanulnánk tőlük s mi is hasonló önértéssel, époly céltudatosan s annyi képzettséggel szállnánk síkra a Krisztus evangélioma érdekében.

— **Országos vallásegyenlőségi szövetség**, ez a neve annak a nevenséges egérnek, melyet az „evangélikus szövetség“ sokáig vajudó hegye szült. Ez év elején indult meg a mozgalom, hogy a „katolikus népszövetségben“ szervezkedő s az ország rekatholizálására törekvő klerikalizmussal szemben létesítsünk „evangélikus szövetséget“, mely az evangéliom áldásaiban részesítendő minden oldalról marcangolt szegény hazánkat s megmentené azt a klerikalizmus kimaradhatatlan végzetes következményeitől. Végre október

1-én Budapesten, a vármegyeháza dísztermében megtartották az alakuló gyűlést, melyen — mintegy szégyelve a Krisztus evangéliomát — az *Országos Valláseggyenlőségi Szövetség* furcsa hangzású címet vették fel, „amiben az a cél is kifejezésre jut, hogy nem felekezeti célokat, hanem szabad-elvű, hazafias tendenciákat kíván szolgálni.“ Az alapszabályok letárgyalása után megválasztották az ideiglenes tisztikart. Nem kell profétának lennünk, hogy ezen szövetségnek kevés sikert s rövid életet jósoljunk.

— **Csak Prónay egyéni véleménye.** Tudvalevő, hogy minő megütközést keltett a tavalyi egyetemes gyűlésen báró Prónay Dezső egyet. felügyelő megnyitó beszéde, melyben az ellen tiltakozott, „hogy itt-ott protestáns körben is szóbahozták a róm. kath. egyházi javak szekularizációját“ s a róm. kath. egyházi vagyont úgy a magánjog szempontjából, mint a magyar közjog jellegénél fogva, a róm. kath. egyház elidegeníthetetlen tulajdonának deklarálva, így kiáltott fel: „Ne kívánjad a te felebarátod semminemű jószágát.“ Ezen az egész protestáns egyházi közfelfogással ellenkező fejtegetések akkora felháborodást keltettek, hogy Prónay kardját a tanácskozási asztalra dobva, elhagyta a termet, s midőn később visszatérve, dr. Baltik püspök azt az indítványt tette, hogy az elnöki megnyitó egész terjedelmében vétessék fel a jegyzőkönyvbe, a tiltakozás ismét oly elementáris erővel tört ki, hogy Prónay maga kénytelen volt kijelenteni, hogy nem kívánja beszédének a jegyzőkönyvbe vételét. Hogy, hogy nem, a beszéd mégis belekerült a jegyzőkönyvbe, még pedig azzal a megjegyzéssel, hogy a közgyűlés az elnöki megnyitót osztatlan figyelemmel meghallgatván, annak egész terjedelmében való jegyzőkönyvbe vételét egyhangúlag elhatározta.“ Képzeltető, hogy a klerikális sajtó mennyire ujongott örömeiben Prónay kijelentései felett, abból pedig, hogy a közgyűlés ezen beszédet egyhangú határozattal egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vétetni határozta, a róm. kath. egyház joggal következtethette, hogy így tehát az egész magyarhoni evang. egyház is fedi Prónay nézetét, mert különben egyetemes gyűlése nem nem iktatta volna azt egész terjedelmében s minden ellenmondás vagy megjegyzés nélkül jegyzőkönyvébe. Amint a jegyzőkönyv nyilvánosságra került, megisméltódott országszerte a felháborodás s általános volt a nézet, hogy ezt a hibát a legközelebbi egyetemes gyűlésen, a legfőbb egyházi érdekből reparálni kell. Az evangélikus sajtóban felmerült erélyes tiltakozástól eltekintve, a győri gyülekezet közgyűlése ünnepélyesen övást emelt a beszédnek az említett módon való jegyzőkönyvbe vétele ellen, minek az egyetemes gyűléshez való felterjesztését azonban a dunántúli kerületi gyűlésen azon indokolással tették lehetetlenné, hogy az esperességi gyűlés nem tárgyalta az ügyet. Erre Mohácsy Lajos gergelyi-i lelkész körülbelől 14 nappal az egyet. gyűlés előtt interpellációt jelentett be ez ügyben az egyet. gyűlés egyházi elnökénél, mit ismét az előértekezleten azzal intéztek el, hogy azt 3 nappal a közgyűlés előtt a világi elnöknel kellett volna benyújtani. Hát mire való akkor az egyházi elnök? S ha annak tényleg nem volna semmi joga, akkor is elég ideje lett volna az ügyet a világi elnökhöz áttenni, vagy erre az interpellálni szándékozót idejében figyelmeztetni? Ezen eljárás azt a látszatot ébreszti, mintha az intéző körök Prónay személyét (akit mint egyént mi is feltétlenül tisztelünk és becsülünk) az egyház érdeke felé helyeznék, azzal indokolva eljárásukat, hogy a mai komoly helyzetben nem volna tanácsos az egyházat elnökválságnak kitenni. Pedig nem is erről volt szó, hanem igenis arról, hogy alkalom és mód nyujtassék a hibás jegyzőkönyvi beiktatás kiigazítására. S az akció nem is volt eredménytelen. Maga Prónay belátta, hogy kötelessége az ügyet reparálni s azért idejében megnyitójában kijelentette, hogy *mindaz, amit megnyitójában mond, csak az ő egyéni nézete.* Ezzel minden további akció feleslegessé vált, mivel ezentúl amaz odíózus

jegyzőkönyvi pontra barát és ellenség egyaránt csak mint Prónay egyéni nézetére s nem mint az evang. egyetemes közgyűlés határozatára hivatkozhatik. Persze, azt várhatná az egyház, hogy vezérének egyéni nézete ne álljon oly kifejezett ellentétben az egyház közfelfogásával.

— Az egyetemes gyűlés első fontos tárgyát az egyetemes *lelkészi nyugdíjintézet* végleges rendezése képezte. Előzetes tanácskozások s kölcsönös méltányosság s engedékenység lehetővé tették az ügy egyhangú, békés elintézését, úgy hogy az új alapszabályok életbeléptetése nem szenvedett ismét halasztást. Eszerint a nyugdíjminimum 2400, a maximum pedig 4800 koronában állapított meg s a közgyűlés az új államségélynek kerek $\frac{1}{3}$ -ad részét, vagyis évi 301.200 koronát szavazott meg a szükséglet fedezésére. Az egyetemes gyűlés ezen nagylelkű határozatával mély hála kötelezte a lelkészi kart, mit az bizonyára azzal fog viszonzni, hogy megszabadulva a család bizonytalan jövője miatti emésztő gondtól, ezentúl még fokozottabb buzgósággal fogja népnemesítő s boldogító magasztos feladatát betölteni. Itt említjük meg, hogy Gyürky Pál ügyvivő egy később előterjesztett jelentése alapján az egyet. nyugdíjintézet vagyona 1907 dec. 31-én 1.361.873 K 70 f volt s évi rendes bevétele az új math. mérleg szerint a folyó évtől kezdve körülbelül 510.000 K lesz. Csak köteleiséget teljesített az egyetemes gyűlés, midőn Gyürky Pálnak, a nyugdíjintézet zseniális és fáradhatatlan megalkotójának s újjászervezőjének buzgóságáért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott s őt e fontos állásra újból is megválasztotta. Az elismerő köszönethez az egész lelkészi kar csatlakozik! — A gyűlés második napját csaknem teljesen a *bizottságok újrualakítása* s az ezzel járó sok választás foglalta le. Ez a fontos ügy nem volt semmiképen előkészítve s részint egészen ötletszerűleg folyt le, részint pedig kinevezési jeleggel birt. Oly felületesen folyt le az egész, hogy az elnökség többször még az egyes tagságokra ajánlottak nevével sem volt tisztában. A reformátusokkal közös ügyeket tárgyaló bizottságot meg oly hirtelenséggel választották meg (vagy jobban mondva nevezték ki), hogy hozzá sem lehetett szólni azon egyházi alkotmányunk alapelvébe ütköző tényhez, — ami ellen pedig tavaly az egyetemes lelkészegylet elnöke Veres József oly erélyesen tiltakozott — hogy ez a nagy jelentőségű bizottság ismét csaknem kizárólag világi tagokból állítottatott össze. Ha tudjuk, hogy a legfontosabb munka tulajdonképen a bizottságokban folyik le s hogy milyen életbevágó jelentőséggel bír épen azért, hogy az egyes bizottságokba a legodaválóbb tagok kerüljenek be, úgy nem csoda, hogy a választás folyama alatt sokan hangosan adtak kifejezést megütközésüknek ezen egyetemes egyházunk méltóságának épen meg nem felelő s oly sok időt pocékoló választási eljárás felett. — A „*Ne temere*“-re vonatkozólag egyhangulag elfogadta az egyetemes gyűlés Sztéhlo Kornél ügyész határozati javaslatát, mely szerint: „a magyarhoni ág. hitv. evangélikus egyház egyetemes gyűlése a „*Ne temere*“ által okozott sérelem és vallási békezavarás legalkalmasabb orvoslását abban találja, ha a magyar törvényhozás az 1894. évi 32. t.-cikket hatályon kívül helyezi és a gyermekek vallására nézve az 1868. évi 53. t.-cikk rendelkezéseit visszaállítja“. — A *párbér kérdését* pedig Zsilinszky Mihály indítványára azzal tették át a közös bizottsághoz, hogy egyházunk sérelmet lát abban, hogy az eddig protestánsoktól törvénytelenül szedett párbért ezentúl az állam fizesse meg a kath. lelkészeknek. — A 903.600 K *államségélyt* a következő kulcs szerint osztotta fel a közgyűlés: a gyülekezetek egyházi adóterhének csökkentésére 415.400 K, közigazgatási költségekre 187.000 K, az egyet. nyugdíjintézetre pedig 301.200 K. A közigazgatási költségekből az egyházegyetemre 27.000 K, egy-egy kerületre pedig 40—40.000 K jut. A felosztás elfogadása után rögtön tárgyalás alá vétetett az *egyházi adócsökkentés céljaira adott*

államsegély felhasználása tárgyában alkotandó szabályrendelet tervezete. Ezen szabályrendelet, mely nemcsak minden egyes gyülekezetet, hanem minden egyes hívőt is a legközvetlenebbül érdekel, anélkül tárgyalatott, hogy azt az egyet. gyűlés tagjai ismerték volna. A világi jegyző paragrafusonként olvasta fel, s aki tudja, hogy az amúgy is rossz akusztikájú teremben milyen zsvivaj szokott lenni, az elképzelteti, hogy a tervezet legnagyobb részét alig lehetett megérteni s így alig is lehetett alaposan hozzászólni. E lapok szerkesztője ezt a helytelen eljárást, az ügyrendhez szólva, szóvá is tette, azt követelve, hogy máskor idejében adják az ilyen fontos szabályrendelet-tervezetet a tagok kezébe, de azt a választ nyerte, hogy az indítványok 3 nappal előbb írásban nyújtanók be. Szép dolog, ha arra, amit megtenni az elnökségnek *legelemibb kötelessége* volna, 3 nappal előbb írásban kell felhívni figyelmét. A vil. főjegyző azon megjegyzése sem mentheti ezt az eljárást, hogy a tervezetet az „*Ev. Órálló*“-ban közölte, mert hiszen az „*Ev. Ó.*“ először is nem hivatalos lap, aztán meg ott is csak szeptember 24-én jelent meg a tervezet, holott az egyet. gyűlés már október 7-én kezdődött s a késő közzétételből senki sem sejtette, hogy az már ezidén kerül tárgyalás alá. Ez esetben a szerkesztő is alig ajánlotta volna fel lapját „a tervezet megbeszélésére“, mert hiszen most már minden megbeszélés tárgyalanná vált. A legnagyobb baj, hogy míg minden falusi képviselőtestület is a tagokkal előre közölt kimerítő tárgysorozat mellett tanácskozik, addig az ev. egyet. egyh. közgyűlés tagjai jóformán azt sem tudják, miről lesz a közgyűlésen szó. Itt minden az egyetemes felügyelő tetszésétől függ. S a közgyűlés mindent helyesel . . . Különben a szabályrendelet legfontosabb intézkedése az, hogy az egyházi adó lehetőleg sehol se legyen több az állami adó 37%-ánál. — A budapesti egyetemen felállítandó *protestáns theologiai fakultás* ügyét sürgős tárgyalás végett kiadták a közös bizottságnak, holott helyesebb lett volna Zsilinszkü indítványa értelmében direktre a kormányhoz fordulni ezen követeléssel, mivel nem lehetetlen, hogy a reformátusok pld. Debrecen kedvéért, lemondanak Budapestről. Érdekes, hogy e kérdés tárgyalásánál az elnök Osztruluczky Miklós „főispánnak“, az ügyrend ellenére, kétszer is megengedte a hosszadalmas hozzászólást, azon különben nézetünk szerint is helyes *elv* kifejtésére, hogy „a lelkészképzés az egyháznak legsajátabb belügye lévén, helyesebb, ha erről a feladatról, hivatásuknak megfelelően maguk az egyházak gondoskodnak.“ De amíg róm. kath. fakultás van a budapesti tudományegyetemen, addig az egyenjogúság elve alapján követelnünk kell, hogy az egyházi érdek teljes épségbentartása mellett, protestáns theol. fakultás is létesíttessék rajta. — Szomorú árnyat vetett egyházi közállapotainkra az *antalfalvai felügyelőválasztás* ügyének tárgyalása, ahol a gyülekezet óriási többségének akarata ellen, az adminisztrátor a felügyelőt kinevezte. Az egyet. gyűlés a törvényszék elé tartozó fellebbezést kénytelen volt elutasítani, miáltal a gyülekezet feldúlt belbékeje majd még nagyobb zűllésnek indul. Hol volt az esp. elnökség, hogy a fellebbezőket nem terelte a helyes utra, s ha oda a fizetendő kaució miatt lépni nem akartak, miért nem utasította a közigazgatási fórum elé nem tartozó ügyet kezdettől fogva vissza? Antalfalva mutatja, hova vezet egyházi téren a nemzetiségi kérdésben kifejtett erőszakoskodás. Ugy látszik, hogy itt a gyülekezeti eljárás s az egyházi felsőbb hatóság egyaránt hibázott, minnek következménye a jelenlegi anarchisztikus helyzet. A még néhány év előtt virágzó tiszta luth. gyülekezet, ma a szekták martaléka. Közel 900 lélek nazarénussá lett. Mi lesz ennek a vége, ha végre is a méltányosság nem győzedelmeskedik a rideg betűjog felett? . . . Nagyon csunya jelenet volt az is, midőn Veres József esperes fellebbezése került tárgyalásra a bányai egyházkerületi gyűlés azon határozata ellen, hogy 1600 koronát szavazott meg irodalmi célokra.

Veres az elnökséget a segély szétosztásánál részrehajlással vádolta, különösen azért, mivel az „Evangélikus Örálló“-nak, mely pd. már nem is hivatalos lap, nagyobb összeget juttatott, mely vád ellen Zsilinszky férfiasan védekezett, rámutatva, hogy Veres azért támadja, mivel az ő lapjától a Luthertársaság egykor megvonta a segélyt. Tudvalévő, hogy mi kezdettől fogva állást foglaltunk a segélyezett és kitartott lapok ellen, de azt még sem helyeselhetjük, hogy az ilyen ügyet, mely kizárólag a kerület elé tartozik, az egyet. gyűlés elé viszik. Mert ha a kerület az elnökségre bizza a törvényesen megszavazott összeg feletti rendelkezést úgy annak eljárásába az egyetemes gyűlés bele nem avatkozhat. Veres fellebbezését is elutasította. — *A házépítő-bizottság* jelentése szerint, az egyet. gyűlés tanácskozási terme a jövő évre elkészül, úgy hogy a legközelebbi rendes közgyűlést már ott lehet majd megtartani. Reméljük, hogy a berendezés olyan lesz, mely a rendes tanácskozást, ami a jelen teremben ki van zárva, lehetővé teszi. Fontos határozat végre, hogy az egyetemes egyház 1909. október 1-re üllői uti házában 50 főiskolai hallgató befogadására internátust alapít, s annak költségeire állami segítséget kér. Az internátusban, amely egy igazgató (vallás tanár vagy tanár) vezetésére lesz bízva, 1000, 800 és 500 koronás helyek lesznek.

— **A magyarhoni ágost. hitv. evang. misszióegyesület** alapszabályait az idei egyetemes gyűlés a tárgyalások negyedik napján szombaton, október 10-én, déli 12 órakor egyhangú határozattal véglegesen megerősítette. Midőn ezen fontos határozatot a misszióügy barátaival Isten iránti hálával eltelve közöljük, egyben tudatjuk, hogy az alakuló gyűlést lehetőleg még ezidén és pedig valószínűleg december 8-án Pozsonyban fogjuk megtartani. Erre vonatkozólag határozott értesítést s igenlő esetben az alakuló gyűlés programját legközelebb hozzuk. A rendes tagok tagsági díja a megerősített alapszabályok szerint évi 3 K. Kérjük mindazokat, kik az egyletbe is akarnak lépni, jelentkezésre. Lapunk következő számában közöljük a tagok névsorát. Az egyletnek eddig 47 rendes tagja van. Isten áldása nyugodjék ezen nagyhivatásu egyesületen.

— **A Luthertársaság és az e. e. e. gyámintézet** szeptember hó 19- és 20-án Kiskőrösön tartotta ismét együttesen rendes évi közgyűlését. A Luthertársaság gyűlése semmi fontos határozatot nem hozott, Lutherünnepéye pedig sablonszerű volt. A gyámintézeti közgyűlés annyiban volt jelentősebb, hogy ezidén haladta meg a hazai gyűjtés (kb. 45.000 K) először a Gusztáv Adolf-egylet adományát (35.000 K). A 4000 koronás nagy szeretetadományt ismét szétépték a pozsonyi diakonisszaanyaház, Szülőváraja és Hodrushánya között, úgy hogy egyiken sincs vele segítve. Mivel a közgyűlésen csak vagy negyven vendég vett részt, egyházi lapjaink panaszkodnak, hogy ezen egyleteink szent hivatása, nemes munkája elvesztette vonzó erejét, kiveszöben van az egyház ügyei iránti érdeklődés s áldozatkészség stb. Szó sincs róla, hogy a pesti esperesség gyülekezeteinek, valamint a többi közelfekvő esperességnek tömegesen kellett volna felvonulni Kiskőrösre. De ha azt akarják, hogy az ország távoli vidékeiről is látogassák gyűléseinket, akkor *adjanak értékes programot*, úgy amint azt a katolikusok, vagy külföldi evang. testvéreink teszik. S még egyet: Válasszanak az egyletek bizottságaiba is olyanokat, kik áldoznak a gyámintézetért s fáradoznak az evangélikus egyházi irodalom terén. Ezek aztán ott lesznek a gyűléseken is; míg azok, kiket csak „nagy“ neviük vagy „magas méltóságuk“ miatt választanak be, bizony tudomást is alig vesznek az őket megtisztelő társaságok létezéséről s munkájáról . . .

— **Az egyetemes lelkeszi értekezlet** mely ezidén az egyet. gyűlés első napjának délutánján (okt. 7.) ülésezett, rendkívül látogatott volt, mivel

a nyugdíjügy kérdése nagyon sok lelkeszt vonzott a fővárosba. Sajnos, mint mindeddig, úgy most is teljes csalódásban volt részünk. Jeszenszky Károly mezőberényi kartárs „A protestántizmus hanyatlásának okai hazánkban” címen tartott felolvasást, de 6 részben tervezett dolgozatának csak 2 első részével készült el s bizony ez sem volt egyéb — néhol ugyan nagyon tetszetős — szövirágnál. Joggal mutattak rá, hogy az ilyen téma nem való a lelkeszértekezlet elé, még akkor sem, ha tényleg igaz volna is azon kétségbe vont állítás, hogy hanyatlik a protestántizmus. Bizony nagyon elszomorító, ha az egész országból összeseregülő lelkeszértekezlet nem tud a lelkeszi kar méltóságának s tekintélyének megfelelő színvonalra emelkedni. Nézetünk szerint itt a legfőbb hiba a vezetésben rejlik. Ahol a vezetőségben meg van az ehhez szükséges talantom, ott lehetetlen, hogy az értekezlet évről-évre ily céltalan és eredménytelen maradjon. Feltűnt, hogy theol. akad. tanár nem vett részt az értekezleten, pedig az egyet. gyűlés ügyében többen voltak a fővárosban.

Külföld.

— A németországi erkölcsnemesítő egyesület október hó 12-én a Majna melletti Frankfurtban tartotta 19. konferenciáját. Ünnepeles istentisztelet után *három ülésben* tárgyaltak oly erkölcsi kérdéseket, melyeknek helyes megoldásán fordul meg társadalmi életünk boldogsága; oly tényeket, melyek ellen harcolni minden keresztyénnek feladata. Különösen a házasság élet jelentőségéről, a lakásoknak az erkölcsiségre való befolyásáról s a meztelennek a képzőművészetekben való szerepéről szóltak s állást foglaltak az erkölcsstelen irodalom és fényképek, a színházak és a képzőművészetek erkölcsrontó kinövései ellen. A nemi erkölcsiség kérdéseit az elnöklő *Weber* theol. licenciátus a következő 7 pontba foglalta össze: „1. A házasság alapja a két nem között létező minden helyes és áldásos viszonynak. A legkárosabb tévelygés az a nézet, hogy a modern ember erős individualizmusának le kell tépnie az egész életre kiterjedő házassági kötelességnek bilincseit s a férfi csak a prostitúció s a szabad szerelem között választhat. 2. Oly szerelem, melynek előfeltétele nem a hűség: nem szerelem, hanem érzéki kéjhajhászat. Ellenben a házasság tiszta, önfeláldozó és hűséges szerelemnek iskolája. 3. Az államnak és társadalomnak bukását jelentené, ha a szabad szerelem az emberi élet erkölcsi rendjének alapjait aláásná. Minden ember az ő népének csak egy része s feladata, hogy a köz életében részt vegyen s a közös erkölcsi- és jogrendhez alkalmazkodjék. 4. Boldog házasságnak feltétele a kötése előtt folytatott tiszta erkölcsi élet. Az erkölcsiség úgy a férfira, mint a nőre nézve ugyanaz. A házasság előtti nemi közösülés nem fiziológiai szükségesség s az igaz férfiasság épen abban mutatkozik, hogy képesek vagyunk ösztönünkön uralkodni. 5. Tétlenség, rossz olvasmányok, alávaló képek és szindarabok, csábító társak és mulató helyiségek mellett különösen az alkohol az, mely meggondolatlan nemi kihágásokra vezet, míg a vallásos-erkölcsi nevelés, komoly munka, elegendő mozgás szabad levegőben és józanul folytatott sportban való résztvétel igen alkalmas a nemi ösztön elnyomására. 6. A házasságon kívül folytatott nemi közösülés úgy erkölcsi, mint egészségi szempontból elítélendő (megfoszt a személyes méltóságtól, bemoeskolja a lelkiismeretet, esetleges nemi fertőzéssel járó azzal a veszéllyel is fenyeget, hogy a betegség másokra is átvitetik, sőt hogy közvetlenül vagy közvetve az utódokra is káros hatással van). 7. A legutálatosabb erkölcsi tévelygés a természetellenes fajtalanság, mely tekintet nélkül a személyre, a legszigorubban büntetendő.

— „Vasárnapi esték a falun“ cím alatt *D. Flos* lelkész Pomeránia missziói konferenciájának október havában tartott 22. évi közgyűlésén érdekes és aktuális témáról értekezett. „A vasárnapi esték — úgymond — veszedelmes időszak a falu ifjúságára nézve. Azért a fiatalság érdekében hatni kell a szülőkre, hogy az utcai életnek veszélyeit ne kicsinyeljék, a cseléd-tartó uraságokra, hogy a cselédszobákra vigyázzanak; különösen pedig a lelkész feladata az ifjúság gondozása. A fiatalság mulatságot akar, az unalom az első lépés a bűnhöz. Igaz, hogy ifjúsági egyletek alakítása nagy nehézségekkel jár, de ezeket le kell küzdeni. Ebben segédkezet nyújthatnak, a leányokat illetőleg a lelkész vagy a földesúr neje, az ifjákat illetőleg a tanítók. Ha nem lép is be az egész ifjúság az egyletbe, de mégis sokan lesznek, kik engedni fognak a hívásnak. Milyen alakot nyernek az egyletek s minő nevet viselnek, az mellékes, a fődolog az, hogy az ifjúságot elvonják az utcától. Csakhogy a vigasságnak nem szabad semmi esetre sem hiányoznia. Ének mivelése s kézimunka tanítása igen áldásos és kedvező hatást gyakorol. Mint az ifjúsági egyletek, ép oly fontosak a férfiegyletek is, melyeknek szintén minden sablon nélkül, szabadon kell fejlődniök.“

— **Gusztáv, az új svéd király** nemrég proklamációt intézett népéhez, melyben így szól: „Nagy a közöny napjainkban Krisztus iránt; sőt az Ur szidalmaztatását is lehet hallani. Senkisémondhatja közülünk, hogy szóval és tettel oly mérvben ellene szegült volna a rossznak, s az igazság és jog mellett úgy tanúskodott volna, hogy ezen uralkodó bünökért nem felelős s nehéz felelősség hárul oly népre, mely Istennek üdvözítő kegyelmét elveti. Sokféle változást és javítást ajánlanak: a legfontosabb változás és a legszükségesebb javulás az Istenhez való általános megtérés volna. De bár sok ellenségeskedés mutatkozik is Krisztus evangélioma iránt, mégis látjuk mily áldásos hatást gyakorol az napjainkban is úgy itthon, mint a pogány világban. Amint a víz az élő magvakat átviszi idegen partokra, hogy ott kicsirázzanak, úgy jön az evangéliom is a pogányokhoz. Nekünk is részünk van ebben a munkában s oly szeretettel és őszinteséggel végezzük azt, hogy nyilvánvaló, miszerint szívbéli kívánságunk, hogy idegen országokban lakó embertársainknak is meghozzuk azon adományokat, amelyeket mi mint a legdrágább gyöngyöt nagyrabecsülünk.“

Tokio. Az itteni japán egyetem hat tudományszakot foglal magában s a jogtudománynak 1968 hallgatója van, az orvostannak 714, a technikának 165, az irodalomnak 590, a filozófiának 164 s az agrikulturának 583. A hallgatókat 300 tanár tanítja, kik közül tizenkettő európai.

Persely.

1908 szeptember 21-től október 20-ig a következő adományokat vettük:

1. **A reformáció 400 éves jubileumának belmissziói emlékalapja javára:** Szende Nándor rescabányai lelkész egy általa még ujvidéki segédlelkész korában tartott magyar ifjúsági istentisztelet offertoriumaként 4 K 73 f, mit önmaga egészített ki 27 fillérrrel: 5 koronára. **Eddigi főösszeg 112 K 68 f.**

2. **A brit- és külföldi bibliatársulat részére:** Mayer Pál nagybörzsönyi lelkész (egy farsangi cabaret jegyének áráként, melyre nem tartotta méltónak elmenni) 3 K.

A nemesszívű adakozóknak hálás köszönetet mondva, lapunk perselyét továbbra is olvasóink s barátaink áldozatkészségébe ajánljuk.

Szerkesztőség.

Üzenetek.

A mult (9.) számba több értelemzavaró sajtóhiba csúszott, melyek kijavítását kérjük és pedig: a 210. lapon felülről a 11. sorban felvonulásával helyett *felolvasásával*, a 211. lap 1. sorában éktét helyett *életét*, a 214. lap 2. sorában Chranach helyett *Cranach*, 19. sorában bejejezett helyett *befejezett*, a 221. lap 34. sorában szenvedett helyett *szemen-szedett*, a 222. lap 38. sorában jeles helyett *jelen*, a 225. lap 18. sorában konfirmandus helyett *konfirmandusóthton*, végül a 228. lap 6. sorában „julius 21-től aug. 20-ig“ helyett „aug. 21-től szept. 20-ig“ olvasandó.

A Gotthold-naptár 1909-re megjelent s most lesz a németnyelvű gyülekezetek lelkészi hivatalaihoz szétküldve. Kérem a postán érkező csomagok kiváltását s a naptár buzgó terjesztését. 10 példányra 1 tiszteletpéldány. A naptárak ára az összes felmerülő postaköltségek levonása után, legkésőbb 1909. január 31-ig hozzám küldendő. A pót- és utánrendelések is nálam eszközlendők. Egy db. ára 50 fillér; postadíjjal keresztkötés alatt, az ár előleges beküldése mellett, 60 fillér. Ne maradjon evangélikus ház evangélikus naptár nélkül.

Agfalva (Sopronmegye).

Scholtz Ödön.

Rétay és Benedek

egyházi műintézetében

Budapest, IV., Váci-utca 59. sz.

kaphatók az összes evangélikus templomi felszerelések, stilszerű s a liturgiai követelményeknek megfelelő kiállításban, jutányos áron. Nevezetesen: urvacsorai edények, oltárterítők, oltárképek, oltári gyertyatartók, oltárszönyegek, oltári feszületek, festett üvegablakok, szószekterítők, beteggyónási szent edények, csillárok, templomi

fali gyertyatartók, keresztelési edények, keresztelő kövek, perselyek, egyleti zászlók stb. stb.

A cég a szükség-
es tárgyakról
szívesen küld

képes árjegyzéket

s kívánatra ingyen
szolgál rajzokkal és
szövetmintával.